

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلپ

پیل - ۱ صانی - ۲۵

نسخہ سی ۱۰ غزشتہ

کوچو کولہ

ادارہ خانہ سی

مدیر بکر

حکومت داڑہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

تلفراٹھ : دبار بکر

کوچو کولہ مجموعہ

آؤنہ شرالو

سے لکی: ۲۰۰

آؤ آلیق: ۲۵۰

غزشتہ

ہفتہ برچیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۱۴ ربیع الآخر سنہ ۳۴۱ بازار ارقسی ۴ کانون اول سنہ ۳۳۸

مصاحبہ :

خلافت استقلالی

بیلہ قاجاق ، ملک کنگری ، بڑہ اسکیسی
کی ادارہ ایڈہ جکسکز ، مزدون ایستہ دیکم
بالکڑ اسلام اعتقاد لیلہ اسلام عبادت لیلہ
قبول ایتمہ کردر ، مائلندہ بر تکلیف
عرض ایپیوردی .

پیلہ ہر افندیز ، عصر بیک حکمدار لیلہ :
ایران ، روم ، مصر ، حبش ملک لیلہ
پرر نامہ یازمشدی ، بو نامہ ل ، قومشو
ملتری اسلام دینہ دعوت ایپیوردی :
سیاسی تشکیلاتکر ، حکومت مؤسسہ لریکر

بنام مسلمانان رده، امت تشکیلاتیه و اولت تشکیلاتی
 برابر وجوده کلمدی بوا یکی تشکیلات بکدی بگردن
 مستقلی قائم بهرق بری برینه قاریشده .
 حال بوله قرآن کریم مائتک لزوم و اهمیتی
 تصدیق بو یوردیور : « انا ما ناکم شو با
 وقیائل تعارفوا » آیت کریمه سی « سزای
 مائت و قیبله لر حالنده تشکیلی ابتدک
 آرا نژده تعارف ایده سکز « مانده در .
 تعارف ، آکلا شوق ، مفاهمه ایتمک دیمکدر .
 المائتک مفاهمه سی « اسان و واسطه سیله در . لسانتری
 آری اولان فرد لر بری برینه دوشوندکارینی
 آکلا به مازلر . بونلر آرا سنده (تشارک)
 واردر . عینی لسانله قونوشان انجائیلر
 آرا سنده ایسه (تعارف) موجوددر .
 او حالده ، لسانجه مشترک اولان زمره لر ،
 تعارف زمره لریدر .

حضرت پیغمبرده ، بر حدیث شریفنده
 « روحار ، تنظیم ای دیلش عسکر لر کیدر .
 بونلردن تعارف ای دئر ائتلاف ای دئر ،
 تشارک ای دئر سه اخلا نه دوشونلر ، بو یوردیور .
 بو حدیث شریفنده آکلا شیا پورکه
 « ائتلاف « ایچین ، بهمه حال « تعارف «
 لازمدر . « تشارک » دن « اختلاف «
 دوزار . او حالده ، رد اولنک عیناج
 اولدینی تام و حقیقی ائتلاف آنجق :

بو حکمدار لک ، ملتزیه برابر اسلام
 دینه کیردیکنی فرض ایدهم . او زمان ،
 اسلام تشکیلاتی نه حال آله جقدی ؟ بونی
 ذهننا کوره یلیرز :
 اسلام امتی دا خنده مهمات ، سیاحتجه
 مستقل اوله جقدی . هر مائتک کندی هر فنه ،
 گندی حرثنه اوبونون بر حکومت تشکیلاتی
 بولونه جقدی . مع مافیبه ، بوسیا سی استقلالر ،
 دینی وحدته مانع اولما یه جقدی . زیرا ،
 بونون مسلمان ملتلر « محمد امتی « نامیه
 ظایت بوزک بر « دینی جامعه « حالنده
 برلشمش بولونه جقاردی . بودنی جامعه تک
 باشنده ، عصر سعادتده حضرت پیغمبر ،
 اولدن سو کرا ده ، خلیفه لر بولونه حق و دائما
 غیر مؤمنلری هدایت ، مؤمنلری صلاحه
 دعوت ایده جکدی .

او زمان ، لنتارک سیاسی تشکیلاتی خار جنده ،
 برده مستقل « امت تشکیلاتی « بولونه جقدی .
 فقط ، مع اناناف تاریخ بزم فرض ایندیکن
 صورتده جربان اجمدی . قومشو حکمدار لر ،
 اسلام دینی وعظله ، ارشادله قبول اجمدیور .
 جهاد اهلانته احتیاج حاصل اولدی . اطرافده کی
 مملکتلر حرباً دارالاسلامه ادخال ای دیلدیلر .
 لوزن ، هر بلر کوره اولجه تاسیس ایتیش برسیاسی
 تشکیلاتلری ، بر حکومتلری بوقدی . بوکا

تعارف زمره می اولان ملت داخنده قابل
 اوله یایلر . اسلامیتک ایپرییالیزم طرفنداری
 اولامدنی بونصرله استکماله ایدیله ییلیر .
 اسلامیتک بدایتده ، پیغمبرافندیغیزک
 نامه-نی آلاخ حکمدارلرک ملتله برابر
 اسلامیتی قبول ایتدیله تا اوزماندز بری
 حصول کله چی شهره سز اولان و مستقل
 امت تشکیلاتی و مع التأسف شیمدی به قادر
 مکمل بر صورتده وجوده کلمدی . بو کون و
 آرتق بوتشکیلاتک لازم اولدینی شکاده
 تجلیسنی امرد ایدیلیرز . بوتشکیلاتک
 هر چه وسعی شوندخ هبارتدر : امت
 تشکیلاتده اساس و مسجدی و یعنی
 و محله مسجدی ودر . محله مسجدلری وجامع
 لره ، جامعه شریک وجامع کبیر بنه مربوط
 اولمالیدر . هر جامع کبیرک باشده بر دمقی و
 بولونمالیدر . هر دولتک مقننلری پای تحت
 مقننینه یعنی شیخ الاسلامه مربوط بولونمالیدر .
 بوتون ماترک شیخ الاسلاملری ده خلافت
 مقننه مربوط اولمالیدر . مدرسه لره تکیه لره
 درجه لری اعتبارله بوتشکیلاته ربط
 ایدیلیدر .
 خلافت مقامی ، بوتشکیلاتی اولجا
 وجوده کتیره مزده . چونکه مستقل
 دولتدی . خلافتله سلطنت هینی ذاتیه اجماع

ایتدیکی زمان ، مطلقا بویکی صفتدن بری
 دیگرینی نایبیتی آلتنه آیدر . خلفای راشدین
 دورنده ، دیانت هر هیدن اقدم اولدینی
 ایچین خلافت صفی اصلدی ، سلطنت
 صفی اوکا نایبدی . امویلر ، عباسیلر ،
 عثمانیلر دورنده ایسه ، خلافت مقامی
 مادی قوتهاک امیرلرک قیایجه فقیح
 ایدیلدی ایچین ، سلطنته تابع اولشدری .
 ناه علیه ، بودورلرده خلافت مستقل دولتدی .
 حال بوک ، نفس الامرده ، خلافتکده
 سلطنتکده مستقل اولدی لازمدی .
 بو کونکی تورک اقلابی ، بویکی قدرته
 نام استقلالخ ، تام حریتی بخش ایدی
 بو کون ، تورک لرک سلطنت حتی تمامیه خاقا
 انتقال ایتکله استقلاله نائل اولدینی کی
 خلافتده سلطنتدی آریقله نام راستلا
 مظهر اولدی . استقلاله مظهر اولان خلافت
 مقامی ، بوندک سوکرا ، بوظاریده بیان ایتدیکه
 امت تشکیلاتی وجوده کتیره یله چی کی
 آرزو ایتدیج زمانارده ، مقننلر مؤتمری و
 مدرسلر مؤتمری ، دینی تربیه مؤتمری
 نامارله بین الملل دینی شورالریده ج
 ایدیه یله جکار . امت تشکیلاتی کی بوامه
 اجماعلریلکده ثابت فیضی اوله جفته شه
 بو قدر . ایسته بو فیضی اجماعلر واسطه

بوش، (قوشان) لركده بوزمه به اقربا اولدقلى ، توتهملريك (قوش) اولمه سندن استنباط ابدىيليرز . بوندك باشقه ، قازاقلرك توتهمى ده (قاز) در . او حالده بونلرده بوقارده كپارله افرابار . محمود كاشغرى به كوره (قزوين) شمىرى (قاز) . منسوب شهر ديمكدر ، (قاز) افراتياپلك ، قيزيك آدى ايمن . قونلرله چكبلاركده اقربا اولدقلى توتهملرندن چيقاريله ييار . قونلر قوونليردر ، چكبلار كچيليردر .

او حالده ، توتهملى ده قسم قسم مقابسه ايتملىز .
توتهملر يا حيوان اسملرندن ، يا خود عنصر ، موسم ، رنگ اسملرندن آلتشدر :
(۱) حيوان اسملىرى

(۱) جنوبى اونفونلر — تالازلر (طوخسوللر) ، قوشان ، قازايل (قازاق) ، آق قاز (قاز = چينايلىرجه قازاقلر) طاووقلى ، قوزغوز (خوزار) قوزغون دكزى = خزار دكزى) ، بوزدوخان ، سونفونلى ، چغريل ، باش قورد (آرى بكي) .

(۲) شمىلى اونفونلر : شاهلر ، شادلر (بوزقورد سلالسى) ، بورونلر (ايت باراقلر ، قوغوزلر ، ساقالر ، قزىلر كوپك)

دره چوقدن برى ددين بر اويقوبه دالمش بولونان دىنى حياتز بكيدن اويانه جق و حضرت پيغمبرك و عدى موجينجه ، اسلاميك بوندن سوكراكى ششمه سى ده عصر سعاده اولدنى قادار بارلاق اوله جقدر .

ضيا كوكه آلب

تورك دولتنك تكامل

۲۱

ايلرك توتهملرندن قرانلرى آكلاشيله ييارى ؟ ايل اسملىرى اكثريله توتهم اسمليردر . بوتهملرك قرانلرى ، منسوب اولدقلى ايلركده قرابته دلالت ايدم ييار . مثلا ، تالازلرك (طوخسول) توتهميله آدلاندىنى سويله مشدك . (طوخسول) آق باباه بگز ، قاقاسيله چغلى چايكدن اساطيرى برقوشدر . آوجى قوشلرك پادشاهيدر . تالازلر منسوب اولان اوغوزلرلر آق آنا و يلك اونفونلرى ده آوجى قوشلردر . شاهين ، قارتل ، طاوشانچيل ، سونفور ، اوج قوش ، چغرى . بوقوشلرك ، طوخسولله مناسبهتى آشكاردر ، اوغوزلرله تالازلرك عيى اوروقدن اولديتته ، توتهملر آراسنده كچومنا مپتده بوليدلر .

دنگار

شرق : كوك نورك ، كوك مفولك ،
كوك تاكرى ، كوك خان .

جنوب : قزىل قوم ، قزىل كوپك
(قىرغىزلك توندى)

غرب : آق قاز ، آق قزىل ، آلابوناد ،
آنا اولى ، بوز قورد .

شمال : قارا قوبونلى ، قارا اولى ،
قارا قىرغىز .

ضيا كوك آلب

قوموق اپلى

- ۱۲ -

ق . م ۷۸۱ - سنەندىن اعتباراً آثورپە
ابله اورارتويى برى ربى قوغلايان اپكى
دوشمان حالندە كوردوپوز و قوموقلارە
قىرخولى بواپكى قوت آراسنە سەشەمش
وشاشىرمش جلوبوز . آثورپە ابلە
اورارتونك اپلك چارپەشمەسى (سوتات)
سويى بويىندە (دجلە مەنبەلىرى باقىندە) چى
(نىرە) [۸] اراضىسنە جوار بىردە

[۸] بواپبولر (نەلا = وپراننەر) ك
آثوربار طرفىدىن نەمما ضبلى اوزرىنە
(ھانى) طرفىزىنە چكەش ويا اوطرفلارە

وارسانلر (پارس) ، پەك (پىچىن) =
مايون ، پىشەك) آراس ، اوروز ،
(آرس ، آرسلاز)

(۳) شرقى اونفونلر : آق قوبونلى ،
قارا قوبونلى ، قارا كچىلى ، قونلر ، چكىلەر ،
باغىش (دىنى كىيك) ، تەكە ، دويلى ،
طاوشانلى ، بوغور (ارلك دوە) .

(۴) شمالى اونفونلر اونفوز ، آلتاين .
(۵) مەركىزى اونفونلر : اوغوز ،
طوسون ، نەخىن ، آلابوند ، آق طاي ،
قارلطاق ، قبارطاق ، بوغو ، بوغاج .

(۲) غەسەرلر

(۱) جنوبى اونفونلر : اوزار
(اودار) آلا اولى ، قارا اولى .

(۲) غربى اونفونلر : قاشقى ، دەمىرچى
(۳) شمالى اونفونلر : بولاق ، كىراپلر ،
چىغ ، قازق ، قاراچاي

(۴) شرقى اونفونلر : آخاج ارى ،
قارا آخاج ، قىچىق ، نەخەبى ، اورپانكيت ،
چاودار .

(۵) مەركىزى اونفونلر : آلتون ،
آلتون كىيك ، آلتون اوردو ، آلتون خان .

موسملر

شرق : يازر (يازرى)
جنوب : پارلى (ياي ارى)

اولدی . اورارتونك جومنا دایانامیان
 نیربولر آمان دیله دیلر . فرات خربنده کی
 شیت پرتساگره ده آثوریه یه یاردیجه
 گمشدردی . بونلرده بوزولدیلر و اورارتو
 اوردوسی طرفندن (مهلیتن = مالاطیه)
 اوتله رینه قادیار قوغلان دیلر . ارتو ییله
 عیاره بتلیس صوبی حوضه سنده پایامین
 ونایتدها شرفده باشقارلر حرب صحنه
 اولمشدی . بوغولخارک صودنده غلبه
 اورارتو طرفنده قالین ، آثوریه ایمراطوری
 دردیجی - المانان - ار اورارتو قوالی (آریشتیسی)
 ک دوامی امرضلری قارشیسنده دجله جنوبنه
 قادیار کر بله مشدی .

اورارتونك کوچوک آسیا مارش لرنده
 [۲] لهر یابدیق بیلدیرن آبدلر هنوز کشف
 اولنه مامشدر . فقط آشاغیده کی وقه لارک
 تدقیقندن (مهلیتن) حواله یسنک ، تابالارک
 وقوموق ایلتک کری قالان قسمنک اورارتو
 حاکمینی طانیق مجبورینده قالدینی اکلشیلور .

برلشدرلش نیربولر اولدینی آکلشیلور عیاره بیک
 اوحوالیده کی (زبب داشی) و (زبب دوزعی)
 ده نیلن رلرده وقوع برلش اولمی احتمالی
 قوتلی کورونیور .

[۲] مارش : نارینه . زبب درک
 بزده (اوج بکلکی) بوکا هانسیلر لیدیلور .

اورارتو بی سوزن طانیان باشقارلر کی
 قوه و قهرله کیرخولرده بیک استیلا حیدن
 خیر کورمش دکاردی : آثوریه حکم - ارلری
 بونلره ناصلی کوتو ماملر یاقشار ،
 یوردلرینی ناصل ییقمش ، اریسنزراقشارسه
 اورارتو حکم دارلری ده عینی کوتولکری
 یاققدینی چکینمه مشاردی : پنه شهرلری یاقباش
 ییقلمش ، قیرلر چیکنمش ، - سورولر
 استیلا اوردوسی طرفندن آج قوردلر کی
 کیرلمش . اورتلق چوله دوندورلمش .
 بیکرجه عاللر اسیر اولارقی کوتورولمشدی .
 بو صیرالزده دردیجی ساناصره خنف
 اولارق آثوریه تختنی اشغال ابدی اوچنهی
 (آسودان) قورقونن پوصمش ، آرتق
 آثوریه هر طرفنده میدانی اورارتو
 حکمداری آریشتیسه برقرارن تدانی
 بروضیت آملله اکتفا ایلمشدی . فقط
 (آثوریه) اورارتونك تا بر بله تمام اریمش ، قوجه
 ایمراطورلق کیتدیجه کوچولمش ، نهایت
 [۷۶۳ ده] برکونش طوتولسنک
 مهنوی رغضب تللی اولونعایسه باشلابان
 وهان رجوق برلره پایلان عصیان آثوریه نه
 فرسز قالان بیلدیرلش بر آها بچین بوین پورتون
 سوندرمشدی .

تخت خاصی مهنوی اوریه چهارلق

شاردوریس بوئدن سوکرا طوروس
آماوس طرفلرینه دونور ، او حواله به
صاحبده اولویور .

اورانو آسیا حکومتلی ایچنده هان
برنجی سیریه کچدیکی و میدانی تلمایوش
بولدوشی غلده داماجنوبه ، اصل آتوریه به
دوخرواینه ممش اولسنی آتوریه نیک سلطوتلی
کونلرنده که فورقونج شهرته عطف ایلمیدر .
آسورنازیرابالدیه اوچنبی-الماناسار طرفندن
اداره ایلدیلن ییقبی-فرلرک تاثیرلی خاطرلرده ،
قولایچه سسینمه جهک قادار ، قوتلی بر
ایزراقشدی . آتوریه نیک سوک فلاکتلرینه
رخما ، ورده شعلی خاطرلر اوزاقلرده هنوز
اردو تاثیرلی کوه-ترمه که ایدی ، حتی
آتوریه سلاحلرینک ضربه سی پیش قوملر
بو تاثیرلی باشلری اوچنده رجلاد وارمش
کی الآق حسن ایتمکده بیلرک اوراتوقوی
دامافضله ایلرله مکدن و ازکیرن چکیندیرن
سببده ایشته بواسیک شهرتیدی .

تیفلات فالزار بو انطباع عامیله زائل
اولاندن یتشمش و آتوریه بی بوطلی فلاکتدن
آنجلیق او قورتاره بیامطدی . بوجسورومتشبت
حکمدار آرامیلری تأدیب ایتمکده ، بابل
قلعه لری اوکنده سلطوتی کوستردکن و شرق
طرفلرده شویله برکوردکن سوکرا

آتوریه بی هان پکری سننک اوبخودن
اویاندیره بیان اوچنبی (تیفلات فالزار)
اوراتوقو قارشیسنده بیک وهدتلی بررقیب
اولهرق کوروندیری زمان آتوریه نفوذی
دجه صوبنک شرق - غرب استقامتنده که
بجراحدن اوتیه و قاراجداغ اتکارندن
شاه کچبور و غرب حدودی ده فرانی
آشهبورکی کورونور پالکز طوشخانه نیک
واحتال (آمیدا) نیکده آتوریه به تابینه
مفوظ قانی ظن او اویور .

اوراتونک و سلطوتلی اوتلرینک سوکلرینه
دوخرو قومو قارک ، اوراتوقوپه و اول اولان
(کوشتازی = آشتاسب) آدی برقرال
طرفندن اداره اولوندقلری آتلاشیلیور
ووزمان ایچین قومو قار حقتده باشقا
معلومات بولنه یور . پالکز اوراتوقده
(آریشتمیس) له رینه کچن اوچنبی
(شاردوریس) ای کتبه لرنده (ق ۷۵۸م)
سنسنه دوخرو مالاطیه داغلرینه توجیه
اولوغش سفرل نقل لونیور و مالاطیه
حکمداری (خبتارو آداس) نیک مقرر اولان
(میلید) [۳] له ییله اوراتوقو انه کچدیکی
قید ایلیور .

[۳] مالاطیه نیک اصل آدی (میلید)
درک بواسم اوقا هیبتلردن (میلیدو)
آدی برقیهدن قالمشدر .

یشمه شدی ، چارپشمه تام برکون بلک بویوک
 برشدله کوکس کوسه دوام ایتمشدی ،
 مختاربه او قادار قیزبشمشدی که هماره میدانده
 اوز اقدن ری برنی فرقایدن ایکی ایپراطور
 بیله حرصارندو بری اوسته آتیدن شلردی ،
 اقشامه دوخرو اورارتو اردو سنک آرابه
 طاقی امله سواریمی داعیلمدی ووزغوناق
 باش کوسه تردی ، شارددوربس جاننی
 اولسون قورناره بیلمک ایچین آرابه لرینی
 وهرشینی بر اقدرق اننه کچن برقیصرافه
 آتلا یوب قاچاجق قادر زمان بوله یلمه شدی ،
 آرقه سندن آسر بریک فوتلی سواریمی بیله
 یتمه بدمدی ، بوتون کیچه دورت نمل قاچنر ،
 (سیبک) نپه لرینی آشهش ، کوچ حاله فرات
 کور یسنه آتاق باصمشدی ، [۶] تعقیبه
 فرات کنارنده طورمشدی ، شارددوربس
 صاغ اولهرق یوردینه کیرمیلدش ، فقط
 هفتول واسیر اولهرق ۷۳۰۰۰ کیشینی ،
 آرابه طاقلرینی همان بوتون نقلیه وساطتی ،
 اوشاقلرینی وصفتکارلرینی غالب ایتمشدی ،
 چادیرلر بیله قوزولو قاشن ، اقرالده
 مخصوص زینتار ، باتاق طاقاری ، قابل نقل
 [۶] سیبک ، احمال اروانجن داعلرله
 ویا آتی داغدر ، کورپی بری آکلاشیلمه بورد

اورارتو بی اوغادینی بر طرفدن اورمق متصدیله
 (ق . م . ۷۴۲ سنه) ایلمک بهارنده)
 فراتک غریبه یکمشدی ، نیفلات قالازار
 شمالی سوریه استفامتده بوردومکه قوموق
 حکمداری (قوشناشی) ایله ، متفقلریتمک
 کندیسنه قارش اراضی مجادله سنه حر اقلریته
 میدان بر اقدن اورارتو بیله او طرفلردن
 دو قوموق ایتمهش و (آراباد) [۴] بقینه
 قدار ایلمه شدی ، آراباد آنور اوردو سنه
 قابولرینی آچق ضرورتده قالدینی صیراده
 (شارددوربس) ایتمدن خبردار اوانش
 واورتوقوتلریته مهلتینه قوموق اردولرینی ده
 قانهرق قوموق ایچندن کچمش و فرات
 غریبده کی کندیسنه تابع برنسا کارک قوتلرینه
 آلهرق احمال آنور قوتلریته قاتق بر قوبله
 یته قوموق ایلمک اورتمه سنده (ما پیه و جلد ۳
 ص ۱۴۶) اولمیان بریده (کیشتان) ایله
 (حالی) آراسنده [۵] نیفلات قالازاره
 [۴] آراباد : حلب ایله کاپیس آراسنده کی
 (تل ارقاد == تل رفعت) دره .
 [۵] روم قلمه تک بر آدی (خلفی) دره
 صاهصاد ایله روم قلمه آراسنده فراتک
 سول ساخاند ، (یشکان) کورونیورکه
 بویوک محرابه تک جوحوالی ده اولدینی
 آکلاشیلمه بورد .

صنعتی و سدیله‌ری ، حاصلی بوتون اشیایی
 تیغلات قالازارك الله كچكشدی . تیغلات
 قالازار بوتونردن یالار یاناق طاقنی ظهیرینه
 علامت اولوق اوزره آلمش ، اونه‌کی اشیایك
 هیسنی معبودله شکرانه اوله‌رق یاقش ،
 نینویه دونش ویانغیده معبوده ایشتاره
 وقف و تخصیص ایلشدی . آرتق شیمدی‌ده
 اوراتورك بیلدیزی دوشمش ، قوموقل
 دیگر قومشولوی کبی ناپیت ده کیشدیرمک
 ضرورتنده قالمشدی .

خالصی

اجتماعیات :

حکومت و تحکم

بعضی اجنبی محررلری بیکی حکومت
 طرزمنزه بولشه و بیکلک آراسنده برمشابت
 کورمک ایسته‌یرلر . بولشه و بیکلک اقتصادی
 روحی ، بویوک سنایمک وجودینه باغلی
 اولدیندن ، بونقطه نظردن بویوک سنایمدن
 محروم بوتونان تورکیا ایله بولشه و بیکلک
 آراسنده مشابت بولوق امکانمزدور .
 احوالده ، تورکلرله بولشه و بیکلک آراسنده ،
 مشابت اواسه اواسه ، آنجق سیاست ساحه‌سینده
 اوله‌یلیر . فقط ، باقلم . بونقطه نظرندن
 کرجیدن جزئی بر مشابت موجود میدیر ؟

بولشه و بیکلک کوره ، حکومت بوتون
 عصرلرده و بوتون اولکلرله ، بر صنفک
 دیگر صنفه تحکم ایتمه‌سین عبارتدر اولجه ،
 روسیه‌ده افانیت اولان بورژواصنعتی ،
 اکثریتی تشکیل ایدن عمله صنفه تحکم
 ایدیوردی . او تحکمدن بر بورژوا
 دیقناتورلکی دوشمادی . شیمدی ، ایسه
 عمله صنفی ، بورژوا صنفی تحکمی آلمشه
 آلمشده ، بونحکمدن ده عمله دیقناتورلکی
 وجوده کلشدر . بولشه و بیکلک کوره ،
 دنیا بوزنده حکومت موجود اولدجه ،
 دائما بر تحکم تشکیلاتی صورتنده موجود
 اوله‌جقدر . تحکمی و دیقناتورلکی اورتهدن
 قالدیرمک ایچین ، اول امرده حکومتی
 و حقوقی قاعده‌لری اورتهدن قالدیرمالیدیر .
 چونکه ، حقوقی قاعده‌لر ، متحکم صنفک
 امتیازلیر . متحکم صنف ، بوامتیازلری
 حکومت قوتی واسطه‌یله ، مغلوب صنفه
 زورله قبول استدیرمکه اوضاشیر . حکومت
 غالب صنفک امتیازلری مغلوب صنفه زورله
 قبول استدیرمکه بارایان طرفکیر بوشکیلاتدن
 باشقه قوشی دکلدر ،

کورریوردکه بولشه و بیکلک دولت تاقیمی ،
 حقوق تاقیمی و حکومت نظریه‌سی و تحکم به
 استناد ایدیور . تورکیاده ایسه ملی مجاهدلرک

بو خصوصاً صلده کی تاقیاری ، نظریه لری ،
مجلسده کی وغیره زنده کی بیانات لری نه نظراً ،
بوسه بوتون باشق در .

تورکیاده ، خاق ، عنوانی یالز بر
صنف ، انحصاری آلتنه آله ماز ، زنگین اولسون ،
فقیر اولسون ، کس خلق قدر . اسکی شهزاده لری ،
سا امانلر بیله بوگون خاقک فردلردن
مدوددر . خاقک ایچنده صنف امتیاز لری
یوقدر ، ماضینک پس زنده لری صورتده
وجود اولسه بیله ، آرتق قالمایه جقدر .
خاقک ایچنده امتیازلی صنف لده یوقدر ،
بونلرده بهض برلده پس زنده حالده
وجود اولسه بیله بوندن بویله قالمایه جقدر .
احتمال که اسکی قانوننامه لرمزده کی بعضی حقوقی
قاعده لری مساوات عهد سنه ، و اتق دکدر ،
بونلری حقه و عدالتنه ، و اتق برشکله افراغ
اتک ایچین ، یوبوک مدت مجاسنک بر قاج
جاسه سی کافی دکلیدر ؟ احتمال که مالکنک
بعضی قسم لرنده حالا ، قرون وسطایه سی
اولان بهض تحکام لری ، تقابل و وجوددر .
فقط ، حکومتک اساسی حربته ، مساواته ،
عدالته اتقاد ایدنجه ، بومستثنایا و پس زنده
سالمک دوامنه امکان وار میدر ؟

تورک انقلابی لری نه کوره ، حقوق ،
اجتماعی وجدانک حق طایفه بی قاعده لردر .
بوقاعده لری ، مادی بر ، مؤیده مالک اولدقلری

ایچین دکل ، معنوی بر ولایت ، معنوی
بر نفوذ مالک اولدقلری ایچین ، محترم
و مطاعدر لری . حقوقی قاعده لریک بو معنوی
ولایتی ، معنوی تقو ذی زهدن کلپور ؟
هیچ شهه سز ، اجتماعی وجدانک محسول لری
بولونمستندن اجتماعی وجدان ، مادی معنوی
قدرت لریجه ، فردی وجدان لریک فوقنده
اولدینی کی ، بوتون محسول لری بر وجد
منه بی قیلدینی ایچین ، فردلر نظر نده . قدسدرده !
بوجهتله ، طبیعت اجتماعی وجدان ، متبوع
وقعتده ، فردی وجدان لری نه معنوی لری سنه در .
ابتدائی جمعیت لری آراسنده هیچ رئیس بولونمایان
زمهر لری واردر . خبوه تورک لری غایت
دهه وقرات اولدقلری ایچین اکثر بارئیس سز
یاشار لری ، بهضاً بر رئیس انتخاب ایتمه لری
بیله خزینه سز و اوردو سز . بولونماز
معنائیه ، فردلریک شخصی متبوع طایفه لری
بوجمیت ندرده اجتماعی وجدانک متبوع لری
ظاهر در . هر فرد کندیسی اجتماعی قاعده لریک
نیعه سی عباددر . دینک که بزات و تندن بری ،
ظاهر آ ، متبوع موقعتده بر شخص یا خود
بر مجلس کورد بکن ایچین ، اجتماعی
وجدانک نیعه سی اولدیه یزی خاطر مزه
کنیر میوردز . ظاهره آلدانه رق ، رسمی
بر شخص یا خود هیئت متبوع طایفه لری

حال بود که ، حقیقتاً ، هیچ زبرد
 باشقه ز فرد نه متبوع ، نه تابع اوله مادی بی کی ،
 اجتماعی وجدانه مهبط اولمایان بر هیئت ده
 هیچ ز فردی حاکمیتی آلتنه آلهماز ،
 جمیتک فردله حاکم و مطاع اولماسی ،
 اجتماعی وجدانه تجلیگاه اولمه سندن دولا ییدر .
 کوردولبورکه حکومت ، فایت طبیعی ،
 فایت عمومی بر حادثه در ، بر بنده بر حیوانده
 عضویتک حیاتی اونی ترکیب ایدن حجره لریک
 حیاتلرینه ناصبی حاکمه ، بر ملنده ده عمومی
 وجدان فردی وجدانه لره اوصورتله حاکمه .
 بوحاکمیت ، اجتماعی وجدانک فردلر ایچین
 صولک درجه فائده لی اولان ولایتندن ، منوی
 نفوذندن دوغور ، فقط ، اجتماعی وجدان ،
 کوزلره کوزولمز ، اللره طوتولماز ،
 منوی و منتشر بر موجودیندر . بوکی
 کیزی شایسته لر . یازن تمثالر واسطه سبله
 میدانه چیقارایلر . ایشته حکومت ووقنده
 بولونان شخصلر یا خود هیئتلر ، دائماً بزلی
 قانان بواجتماعی وجدانک یازن تمثالرندن
 عبارتدر . بزبوفردی یا خود معشری
 تمثالره انقیاد کوستردیکمز زمان ، دولا ییدیله
 اجتماعی وجدانه اطاعت اتمش اولویوروز .
 کوردولبورکه ، حقیقی حکومت تالقیمی ،
 اصلانحکمه استناد ایتمز . طبیعی بر فائیتیه ،

فطری بر حاکمیتیه استناد ایدر . حکومتک
 اساسی ، اجتماعی وجدانک فردی وجدانلره
 قارشلی بر فیض منبعی ، بر بها قانانی ،
 بر مفکوره چشمه سوی اولمه ییدر . الکذکی ،
 اک معاوماتلی قیاس و فزیله ، قیمت حکملرنده
 اجتماعی وجدانک نایبی اولنق مجبور بنده درلر .
 چونکه ، بوساحده ، نصیب راپلره مالک
 اولان یالکز اجتماعی وجداندر .
 اوحالده ، بو نظر به کوره ، الایلی
 حکومت طرزلی هانکی ییدر ؟ مادامله
 اجتماعی وجدان غایبانی اجتماعلر اثناسنده
 تگون ایدیور ، اوحالده ، اجتماعی
 وجدانه تمثال انخاذا اولنارق ، تشریح
 واجرا قوتلری الیه و بریان شخصیت ،
 بر فرد اولمالی ، بو بویک بر هیئت اولمالیدر .
 بو هیئت ده منبعی عمومک اغاچندن آلمالی .
 عینی زمانده بو هیئت سنده بر قاج ای اجتماع
 ایتمه بوب سنه نک اون ایکی آینه علی الدوام
 اجتماع اتمه ییدر . بوشرطلر ، تشریح واجرا
 مجاسنک منوی ولایتی آرتیرمه له برار ،
 ده ااساسلی بر شرطک یاننده اهمیتتمسز
 قایلرلر . بوسوگ واساسلی شرط ، تشریح
 واجرا مجاسنک ، دائماً اجتماعی وجدانه
 اویفون قرارلر بر مه سیدر . ایشته ،
 بوگون تورته پای اداره ایدن بویوک مهلت

مجلسی ، بوشهر طرک ہیسنی جامعدر .
 بوجاس ، بویوک برهیت اولقله برابر ،
 منبغی ده عمومک انجانندن آلمدر . فقط ،
 بویوک ملت مجلسنک ، خارقه نما معجزه لر
 کوستره رک ، نازیخده مثل کوروله مش
 موفقیتاره مظهر اولمسی ، اک اساسی
 شرطه رعایت ایتمسی سایه سنده در ، بویوک
 ملت مجلسی ، عموم ملتک باغرنندن قویان
 « میثاق ملی » همدلرینی کندیسنه مفکوره
 اتخاذ ایتدی . بوعهدلر ، بویوک ملت
 مجلسنک تشککندن اول ، عمومی قوتقره لرده
 تثبیت ایدیش . بویوک ملی تظاهرلرله
 اجتماعی وجدانک اک بویوک فایه لری اولدینی
 میدانه چیقمشدی . بویوک ملت مجلسی ،
 میثاق ملی همدلرینی تطبیق اتمکله ، عاماً
 اجتماعی وجدانک ترجمانی وویکی اولدینی
 اثبات ایتدی . شهه سز جیندن سوکراده
 ملتک اقتصادی ، حقوقی ، تربیوی ، مدنی الخ
 میثاقارینی تطبیقه جالپشه جقدر ، بوحکومت
 طرزیه بوشه ویکارک تکمیلی حکومتی
 آراسنده هیج برمشابیت وارمیدر ؟
 بوشه ویکارک قزبل اوردوسی « مسلح
 عملر » دن عبارتدر ، حکومت . بومسلاح
 عملرک قوتتولی آلتاده در . نورکیاده
 ایسه ، حکومت ناصیل عموم ملتک بیطرف

برحکومتی ایسه ، اوردوده عموم خاتک
 مشترک اوردوسیدر . عینی زمانده ، اوردونک
 حکومت اوژرنده هیج برقوتتول حتی
 یوندر . قوتتول حتی بالکز مانه
 طأندر . کورویاورکا یکی تورییا حکومتنک
 هدفی ، برصنکف دیگر صنفه تکمیلی دکل ،
 تیرک ملتک خارجاً تام استقلالنی ، داخلی
 تام حریتی تأمین ایدرک ، تکامل مرحله
 سنده دوشه و آدیملر آتقدر .

ضیا کوك آلب

متقیات :

دیاربکر آبدلرندن

اولو جامع کتابلرندن :

[۲] و [۳]

سنه ۵۵۰

اولو جامعه . (۵۵۰) تاریخلی ایکی
 کتابه کولوبور . بونرک بری جامع بناسه ،
 دیوارنده ، اونه کی ده منارنک دورت
 بوزنده در .

جامع بناسی دیوارنده کی کتابه اوچنجی
 دورورونجی قاپولر آراسنده کی پنجره لرک
 اوستنده و طیش طرفده [وتقریباً برنجی]

ابن المظفر محمود بن ایبال [۲] معین امیر المؤمنین
 ادام الله ایامه ونصر اعوانه وذلك في سنة
 خمسين وخمسائة او كیل [بوراسی او قونامادی]
 عمره [۳] والبنهاية لله بن الكرکافی ،
 مزاره كتابه سی بك قاربشقدر .
 بو کتابه بی قوتل دوربین ابله دفاتله تدقیق
 ایذن بی کبابشی احسان بك طاشلرده کی صیرانک
 بو زوقلغنه شبهه ایتمبور . انا آ منازة به عاقد
 اولادینی آ کاشیلان بو کتابه شودر :

[۳]

سنه ۵۵۰

جنوب یوزنده [قبله طرفنده] : (بوراده
 ایکی سطر وار) . اوست سطرده : [باشدن
 بر ایکی کله او قونیمور] ابی علی بن نیمان
 ادام الله ایامه فی رمضان سنة خمسين ما [۴] الحسن
 بن احمد وخمسائة ،
 ایکنجی سطرده : [باشدن
 بر کله او قونیمور] بسم الله الرحمن الرحيم
 امر بعمل هذا المقصودين [۵] والرواق الذي

- [۲] (ایبالدی) و (ایبالدی) کی ده
 او قویلیوزده (ایل آدی) اولمیدر .
- [۳] بوبله یازمشدر .
- [۴] بوبله یازمشده انا اولمی در .
- [۵] بوبله او قونیمور احتمال (مقصورتین)
 اولمی در .

کتابه ابصادنده وهان اونک قادر بو کسک
 یرده وتماماً اوکا متناظر در . برنجی کتابه کی
 بیاض طائفر اوسته صزین کوفی ابله یازبلی
 اولان بو کتابه (ایبال) اوغلرندن
 (اوج بیکی) عنوانله دیار بکرده ساچوقیلر
 نامه مستقل بر صورتده حکوم سـورمش
 (قوتاوغ بیک محمود) ک نامه بونک وزارت
 خدمتده ایبولنش (نیمان) ویا (نیمان)
 اوغوللاری طرفندن یازدیلمش اولدینی
 آ کاشیابورکه شودر :

[۲]

سنه ۵۵۰

بسم الله الرحمن الرحيم لاله الا الله
 محمد رسول الله تطوع بمن هذا الجناح اشرفی
 و دة شماليه [۱] والاتفاق علیهما من ماله
 العبد الفقير الى الله سبحانه الحسن بن احمد بن
 نیمان رحمه الله من برحم عليه وذلك في دوة
 مولانا الامیر الاسفہسلار الاجل السید الکبیر
 المؤید المنصور العالم العادل جمال الدین والدوله
 بهاء الاسلام والمسلمین سعد المله شمس الماوک
 والاسلاطین قاتل الکفرة والمشرکین فیخر الامرا
 والحبوش نصره المجاهدین امیر الشعورال قتلع بک
 [۱] بوبله حرف تعریض یازمشدر .

اولاً یقیناً شبهه ایلمین بر مقصوره و یارواقدن
آلنیش اولان طاشلر بورایه، شهر سز
منتظم صورتده، قورنق ایسته ندیک حالد
اوقومق بیلیمین بر اوسته نیک دقت مزلی
وانشآتیه مأمور کیمسنگ آلدیش
ایتمه سی یوزدن بوکون بونلر قاریشبق
بر ترتیبده کورونیور و کتابه نیک اصل دلالت
ایندیکی مقصوره لرله روانک ایزی بیل
بوننیور . اگر باشقه طاشلر قاریشما، شسه
بو قاریشبق آتیه یی بانکه سوبله صیرایه
قویه بیلیرز :

بسم الله الرحمن الرحيم امر بعملي
هذا مقصورتين والرواق الذي مولانا
ابن القاسم [علي بن الحسن بن نيسابن]
[وذلك في ولايته مولانا الامير الاجل السيد
فخر الدين عز الاسلام سعد الدوله بهاء الله
محمد الملك جلال الامه تاج الملوك ابوسعيد بن
اينال [ويا اينالدي = اينالدي = ايل
آلدي] بن ابراهيم حسام امير المؤمنين
ادم الله ايامه وجرى ذلك على يد مولانا
الزين الاسلام مؤيد الدين ... حدالصك (۹)
محمد بن محاسن (۹) في رمضان سنة خمسين
وخمائه .

بوابی کتابه شدی نماز قیلینان جامع
بناسنگ سلجوقی سلطانی (ملکشاه) نامه

[بوراسی اوقوننیور] مولانا [بوراسی ده
اوقوننیور]
بوابی سطرک آراسته و نام اورته ده
(یا الله) یازیلشدر .

شرب یوزنده بر سطرده : « الامیرالا
جله السید فخرالدین عز الاسلام سعد
الدوله بهاء الله جلال الامه تاج ال

شمال یوزنده : « ملوک ابو سعید بن
اینال [۶] بن ابراهیم حسام امیر المؤمنین
و جری دیک علی یدی مولانا الزین
اجل الامه [۷]

شرق یوزنده : [بویوزک طاشلری
بک قاریشبق در] حدالصک | مؤیدالدین |
محمد | الاسلام مهد [بوراسی ده بوزوق]
محمد محاسن ، ملک [بوراسی ده بوزوق]
مولانا کال | [۸]

بو کتابه ده کور (مقصوزه) و (رواق)
کلرندن آکلا بوزرک کتابه نیک خراب
[۶] کذا بوده اینالدی = اینالدی
اوقونه بیلیر .

[۷] بوبله در احتمال زین الاسلام الاجل
اولمیدر .

[۸] عمودی چز دیکر چز کیلر
طاشلرک آرلری در، (مهد) بانکه (مهد) در .
(مولانا) احتمال (مولانا) در . اوته کبلی
عینا یازلدی .

آغزنده كه زان (هېكل) ك شمدي جامع
 اېچنده اصلا كورولمى ده بوبېكلك باشقه
 رد ايلدر : بز ملكشاهك پادېرلمنى امر
 ايتديكى جامى شمديكى شكلده فقط مركززنده
 قېلى واوكى سوفولى وقېدن باشقه يزنده
 اوستى دور وقورشونمز اوله رق غايت
 مزين برشكلده تخيل اتمك اېستوروزكه
 مقصوره ، رواق ، دكه ، جناح كللى
 بوفكرى بزه ويريور .

خالص

غرب مسئلهسى

۱ - سىامى غرب مسئلهسى

غرب مسئلهسنگ ايجى صفحهسى واردره :
 سىامى غرب مسئلهسى ، مدنى غرب
 مسئلهسى ، او حالده ، اول سىامى غرب
 مسئلهسى تدقيق ابدلم :
 اوروپا ليره قارشى دائما آدامه عنك
 باشايجه سېي ، مدنى اوروپا ايله سىامى
 اوروپاي برى برينه قارىشديرمه مندر .
 اوروپا نك برچوق بو كسك ذكالى طالملى ،
 بو كسك روحلى شاعرلى ، بو كسك
 مفكوره لى فيلسوفلى وار . بو نلى
 اوقوزديغى زمان كندىمى ممتاز دهال
 قارشيسنده كوروز . بو نلى بزه (دوغرو ،

ياپلان ايلك بنا اولمادىنى قناعتى آرتيرمه قدره :
 (۲) ساپلى كتبه اوزرنده آدى كچن
 (هبة الله) بوكون موقهضانه اوزرنده
 اخذ عسكرك اشغال ايتديكى بنانك جامع
 حوايسنه باقان مزين ديوار يوزيفى يامش
 اولان ممداردر . ممدارى قيمتى بوبوكسك
 برنا ايله مشغول اولمش برذاتك ده اول
 يامش اولدينى (جناح شرقى) ايله (دكه
 شماليه) كده بو مزين ديوار قادار زينتى
 اولمادى ايجاب ايدر كه شمدي نه اوشرقى
 جناحى نه ده بو شمالي سوفولى يزنده
 بولموز . [۹] بو نلى باشقه مناره كتبه سنده كى
 مقصوره لره رواقك ده رلى بللى
 دكلدر . ترك بوايكى كتبه ترك ورك
 (۱) ساپلى كتبه سو كنده سويلدېكمز
 پكلك جامك شمدي نماز قېلىنان بناسنگ
 اسكى بنا اولمادىغى بوايكى بنانك قالمادىغى
 قوتله دلالت ايدىور . [۱۰] حتى اهالى

[۹] شمديكى شرق وغرب جناح لره كى
 كتبه لر لر بزى ده ده كيشديرمه مش بر حالده
 طورديغى نظر آ بوراده بجه موضوع اولان
 جناح شمديكى شرق جناح دن باشقه اولدينى
 آ كلاشيلدور .

[۱۰] جامك ۵۱۳ دن ماعدا ۱۱۲۴
 سنه سنده بر دها ياندينى ومناره ك ۱۲۶۶ ده
 قمبر اولوندينى معلومدر .

اوروپايك بزه قارشى اولان سياستقا ،
 ابكى تاريخ دورده سینه آريلير . برنجي
 دورده اوروپايك حقه زدهكي سياستنى صرف
 دينى ايدى ، اوحالده ابتدا بوسياستنىك
 نه اولديغى آرايم :

۱ - دينى سياست

خرسقياننىك اساساً آنحصارچى بريدندر . كنديدسندن
 باشقا ، هيچ بريدنىك ربوزده ياشامه سهراسى
 اوله ماز . اونك نظونده خرسقيان امتنىك
 خارچنده سلامت ، نجات ، هدايت بوقدره
 يناء اعليه ، خرسقياننىك غيرى اولان هر دين
 انسانيت ايچين برشردر . بويله بدين ،
 قارشيسنده ، اسلام دينى كورونجه طبيى
 اوكا دوشن اولور .

اسلاميته كانجه ، اونك خر سقياننه
 قارشى نظرى برس بوتون باشقور . اسلاميت
 كنديدسندن باشقا اهل كتاب نامى و ربكى
 خرسقياننىك ، يهودنىك ، صابئلىك كي
 ديارده محترم بموقع ورمشدر و اهل
 كتابى دارالاسلامده مسلمانلره مساوى
 برحقوقله محافظه اتمشدر . اسلاميتك اهل
 كتابه قارشى معامله سى تام برمساعه دن
 عبارتدر . خرسقياننىك اسلاميته قارشى
 لك طبيى حركتى ايسه ، اهل صابئ آقيلر بيدر .

ضيا كوك آلپ

كوزهل ، ابى) مفكوره لرنيك اك مكمل
 نمانلرني كوستريرلر . بونلرك اثرلرني
 وحياتلرني واقف اولدوقدن سوكر اهنر
 وفضيلتلرني حرمت اتمهك المزده دكلدر .
 بويوكسهلمش انسانلر بزه مدنى اوروپايى
 ارايه ايدرلر بزم باشليجه خطاهز اوروپايك
 سياستلرني ، ديبلوماتلرني ، تجارلرني ده
 بو فكر قهرمانلرني بگزمه موزدر .
 اوروپايك فياسوفلرى ، شاعرلرى ،
 طلملرى كندى ملنلرى وامتنلرى ايچين
 بازي يازارلر . بوندن دوليدركه اثرلى
 محبتله ، خيرخواهقله ، شفقتله دواودر ،
 حال بوكه اوروپايك ديبلوماتلريله عسكركلرى
 دوشمانلرني ينى بزه قارشى حاضر لاندردر .
 بونلرك قلملرني ده دوشمانقله ، بدخواهقله
 دواودر . برمانك عالملى اونك ذكاتبى ،
 شاعرلرى قابى . فياسوفلرى اراده سيدر .
 بونلرك برلشمه سندن اومانتك حركتى ينى
 درونى حيات وجوده كلير ، ديبلوماتلر
 وعسكركلر ايسه اونك خارچنده كي دوشمانلرني
 كورمهك وازمهك يارايان كوزلرى وچلملرى
 كيدر . اوروپاليلرك باشليجه دوشمانلرني
 ايسه بز . اوحالده ، مدنى اوروپايه
 قارشى دويدمىز حرمت و اعتماد حيلرني
 زخار سياستى اوروپايه قارشى دويمالى بز .